

Začínáme s FI

Úvod

Tento text vám přináší pracovníci Centra výpočetní techniky FI (CVT), tedy lidé, kteří se starají o chod počítačové sítě a jejich prvků na fakultě. Kromě dotazů souvisejících právě s počítačovým vybavením a jeho provozem na nás směřujte i připomínky týkající se technické dokumentace hardwarových i softwarových systémů na fakultě.

Všeobecně platí: **dříve, než kontaktujete přímo správce, byste se měli seznámit s dostupnými souvisejícími dokumenty vydávanými CVT** (na webu či tiskem). Z elektronických zdrojů stojí za zmínku vývěska Informačního systému MU, technické informace dostupné na <https://www.fi.muni.cz/tech/> a také diskuzní fóra na ISu – <https://is.muni.cz/auth/df/windows-fi/> a <https://is.muni.cz/auth/df/unix-fi/>.

Počítače na FI a jejich užívání

Studentům přístupné počítače se nacházejí v budovách A a B: učebny A215, A219, B116, B117, B130, B311 jsou volně přístupné, pokud v nich neprobíhá výuka; hlavní počítačová hala B106 je celodenně rezervovaná pro samostatnou činnost studentů. Fakulta je otevřena během pracovních dnů mezi 6:00 a 22:00. Pro vpuštění do počítačových učeben a haly je potřebný průkaz MU ISIC (nebo náhradní čipová karta), kterým je nutné se identifikovat jak při vstupu, tak při odchodu („připnout“ si jím přiblížením ke snímači). V počítačových pracovnách je zakázáno konzumovat jídlo a nápoje.

Pro práci na fakultních počítačích potřebujete mít aktivní účet a umět se přihlásit. Novým studentům je účet zřízen automaticky na počítačích ve společných učebnách a na serveru Aisa. Některé předměty budou vyžadovat plnění úkolů právě na Aise.

Od studijního oddělení jste dostali svou identifikaci pro Osobní administrativu MU (Informační systém, IS MU – <https://is.muni.cz/>) – tzv. učo (univerzitní číslo osoby). ISu se představujete tímto číslem a primárním heslem. K fakultním systémům (počítače, Fakultní administrativu – <https://fadmin.fi.muni.cz/>) přistupujete pomocí **fakultního loginu** (začíná písmenem x, lze jej dohledat na nástěnce před halou) a **fakultního hesla**, které je na začátku nastaveno shodně jako **sekundární heslo** MU (přiděleno na papírku studijním oddělením). **Fakultní heslo a sekundární heslo MU jsou až na počáteční nastavení zcela nezávislá a nijak se při změně nesynchronizují.**

Nikdy neodcházejte od neukončeného sezení bez odhlášení. Konektní odhlášení je indikováno novým přihlašovacím oknem, aby dostal šanci i další zájemce. Pokud proces ukončování programů uvázl, kontaktujte mailem příslušného správce.

Zde připomeňme, že jste se při převzetí hesla zavázali k dodržování Pravidel užívání počítačové sítě FI (<https://www.fi.muni.cz/tech/pravidla.xhtml>). Počáteční heslo bylo generováno tak, aby se nedalo snadno odhalit, a přitom bylo stále ještě zapamatovatelné. Budete-li si ho chtít změnit, inspiřujte se složitostí generovaného hesla. Svě heslo si vždy pamatujte a nikomu dalšímu ho nesdělujte, ani nepoužívejte pro přihlašování do externích

služeb mimo MU. Každý uživatel zodpovídá za to, aby nikdo nezneužil jeho účet. Je dobré měnit své heslo pravidelně jednou za semestr. Máte-li pocit, že se něco neoprávněného děje s vaším účtem (mizí, či naopak přibývají soubory; systém vám říká, že jste se naposledy přihlásili jindy, než si myslíte), kontaktujte raději ihned správce systému. Změnit heslo na fakultní systémy můžete buď z ISu na https://is.muni.cz/auth/system/heslo_fi nebo na <https://fadmin.fi.muni.cz/>. Primární či sekundární heslo můžete změnit sami přímo v ISu, eventuálně vám jej přidělí studijní oddělení (např. pokud stávající heslo zapomenete).

S víceuživatelským operačním systémem mohou v jednu chvíli pracovat desítky uživatelů vzdáleně přes síť. To se týká i unixových počítačů (nejen) v hale, které mohou působit dojmem, že kdo u stanice sedí, tomu dočasně patří celý její výkon. **Proto stroje dlouhodobě nepřetěžujte, nevypínejte a neresetujte bez souhlasu správců.** I v případě zdánlivého zatuhnutí systému je stav často napravitelný vzdáleně správcem. Respektujte pravidla v oblasti bezpečnosti a soukromí ostatních uživatelů.

Na začátku počítačové haly se nachází tiskové zařízení určené k soukromému tisku. Platby probíhají prostřednictvím univerzitního SUPO účtu, pro více informací viz https://www.fi.muni.cz/tech/tisk_supu.xhtml.

Prakticky celý prostor fakulty je pokryt dvěma bezdrátovými sítěmi – fakultní (ESSID *wlan_fi*) a Eduroam (ESSID *eduroam*). V blízkosti počítačové haly i v hale najdete pracovní místa pro vlastní notebooky. Všechny metody zapojení notebooků vyžadují autentizaci a dodržování jistých pravidel; detaily si přečtěte na <https://www.fi.muni.cz/tech/wireless/> (u *wlan_fi* se autentizuje fakultními údaji přes <https://wifi.fi.muni.cz/>). Problémy lze hlásit na wifi@fi.muni.cz.

Připojením notebooku do sítě nebo přihlášením se k pracovní stanici získáte od školy internetovou konektivitu, která nesmí být v rozporu s právní úpravou ČR. Sem spadá například sdílení některého komerčního softwaru a distribuce hudby a videa, k nimž nevládněte autorská práva. V případech nahlášení od protipirátské agentury je dotyčnému pirátovi je promptně zablokovan fakultní účet (bez ohledu na případné komplikace pro studenta); při opakovaných přístizích může škola přistoupit k vážnějším opatřením.

Vyhledávání informací, e-mail na FI

Doporučujeme seznámit se se vším užitečným, co nabízí web univerzity, potažmo fakulty (zajímavé jsou např. stránky studijního oddělení, Fakultní administrativu, Technické informace na stránkách FI a samozřejmě IS).

Studijní materiály jsou dostupné především pomocí ISu, na osobních stránkách lektorů anebo v knihovně (přízemí budovy A). Videozáznamy vybraných přednášek najdete opět na ISu v sekci „Studijní materiály“. Cennou referenční příručkou o fakultě je Studijní katalog – <https://www.fi.muni.cz/katalog/>.

Pokud selže veškeré svépomocné pátrání po příčinách problému s některým systémem pod správou CVT a vy se na správce budete obracet e-mailem, mějte na paměti efektivní komunikaci. Je mno-

hem přínosnější odeslat dopis s předmětem „nymfe01 divně píská“ než s předmětem „Prosba o pomoc“. V těle zprávy buďte struční a přesní; uveďte všechny nezbytné informace (pokud nefunguje monitor, potom u jaké stanice přesně nefunguje atp.). Dotazy relevantní windowsovému prostředí adresujte `win@fi.muni.cz`, ekvivalentem pro Linux a OS X je `unix@fi.muni.cz`.

Svou poštu posílejte na adresy CVT pokud možno z e-mailových schránek, které vám byly zřízeny na MU. První schránka, která je vám nově k dispozici, má adresu `uco@mail.muni.cz` (např. `987654@mail.muni.cz`) a můžete ji ovládat přímo z ISu. Druhým poštovním úložištěm je `login@fi.muni.cz`, tedy např. `xnovak99@fi.muni.cz`. Pokud na Aise nebo libovolné unixové stanici spustíte např. program *mutt*, umožní vám pracovat s touto mailovou schránkou. Novým studentům je veškerá pošta, která přijde na tuto adresu, přesměrována do schránky na ISu (lze zrušit ve Fakultní administrativě).

Unixové stanice

V hale a učebnách A219 a B130 jsou k dispozici PC se systémem Linux (nymfe*) a stanice iMac s Mac OS X (luna*).

Při práci s unixovým systémem máte k dispozici svůj soukromý prostor na disku – domovský adresář (home). Jeho velikost je omezena kvótou, kterou lze zobrazit konzolovým příkazem *quota -v*. Výstup příkazu je popsán v technických informacích, odkaz *Diskové kvóty*. Překročení kvóty je častou příčinou nefunkčního přihlašování. Domovské adresáře jsou sdílené na všech fakultních strojích – jsou automaticky dostupné na kterékoli stanici, kde se přihlásíte, v tom stavu, v jakém jste je minule (kdekoli jinde) zanechali.

Linux je systém mnoha tváří – grafické pracovní prostředí může mít tisíc a jednu podobu. Předinstalovanými variantami jsou GNOME, KDE, XFce4 a další. Změnit jej je možné během zadávání loginu a hesla – vyberte si z nabídky pod menu Session.

Unixové prostředí umožňuje také práci v příkazovém řádku. Zvládnout tento způsob práce je obtížnější, úsilí je však odměněno velkou efektivitou.

Z mnoha textových nástrojů zmiňme některé: Přehledným správcem souborů je Midnight Commander (příkaz *mc*), poštu můžete spravovat v programech *mutt* nebo *alpine*. Z textových editorů jmenujme *vim*, *nano* a *emacs*. I brouzdat po webu lze bez grafiky – vyzkoušejte *elinks*.

V případech, kdy se hodí instalace dodatečného softwaru, lze použít systémem tzv. modulů, o kterém se můžete dočíst více v technických informacích na webu FI.

Práce s unixovými počítači po síti

S unixovými stroji lze pracovat i vzdáleně. Každý počítač má své jméno v síti, které sestává z jeho vlastního jména (např. *aisa*) a domény (např. *fi.muni.cz*). Plná adresa studentského serveru je `aisa.fi.muni.cz`, adresa pracovní stanice je třeba `nymfe37.fi.muni.cz`. Tato informace spolu s loginem a heslem vám umožní z jakéhokoli počítače pracovat přinejmenším v příkazové řádce na vzdálené stanici či serveru, jako byste seděli přímo u něj. Stroje *nymfe** a *luna** jsou vzdáleně přístupné jenom ze sítě MU; server *Aisa* je přístupný z celého Internetu.

Pro šifrované připojení na vzdálený počítač lze použít unixový příkaz *ssh* nebo windowsový program PuTTY.

Windows na FI

Se systémem Windows se setkáte v učebně A215 (*nereis**), v B116 (*naiada**), v B117 (*dryada**), v B311 (*sirene**) a v počítačové hale (*titan**). Domovské adresáře pro windowsové stanice jsou hostovány na adrese `\\ad.fi.muni.cz\dfs\home`. Práce s daty na nich je principiálně stejná jako u Unixu; obě úložiště (windowsové a unixové) jsou však zcela nezávislá. Lokální přihlašování probíhá prakticky shodně jako u unixových stanic. Kromě loginu a hesla můžete být tázáni na doménu: správnou volbou je NTFI.

Veškeré aplikace ve Windows jsou dostupné pod tlačítkem „Start“, nebo na síťovém disku `\\ad.fi.muni.cz\dfs\bin`, který se mapuje studentům při přihlášení automaticky. Odhlášení ze systému proveďte v nabídce „Start“ kliknutím na váš účet a vybraním „Sign out“.

Studium na FI, studijní oddělení

Studijní oddělení sídlí ve 2. patře budovy A. Než se tam vydáte s otázkou či problémem, ujistěte se, že jste prostudovali všechny adekvátní zdroje informací. Preferovaný komunikační kanál je e-mail; všichni studenti používají jednotně `studijni@fi.muni.cz`.

Studenti mají své zastoupení v Akademickém senátu FI i Akademickém senátu MU (jména stávajících senátorů najdete na webu, psát jim lze na `senat@fi.muni.cz`). Studentští zástupci vám mohou být nápomocni s některými obecnými problémy při studiu (studijní programy se změnilы neodpovídajícím způsobem, statut fakulty říká něco, co je v rozporu s realitou atp.). Je dobré předkládat jim rozumné případy s dostatečnými podklady. Nebudou řešit například to, že jste z důvodu nedocházky nedostali zápočet nebo se nevešli do oblíbené skupiny pro seminář.

Na FI se zapisuje zvlášť do každého semestru. Zápis předmětů probíhá před zahájením výuky elektronicky prostřednictvím ISu. Prvních 14 dní v semestru si student může měnit studijní plán – tehdy je dobré vyloučit kolize v rozvrhu a optimalizovat studijní zájmy v daném semestru. Každý student si zodpovídá za to, že jeho studijní plán vyhoví požadavkům studia (počet kreditů, povinné a opakované předměty atd.) uvedeným ve studijním katalogu.

Během zkuškového období vidí student získané známky v odpovídající sekci na ISu. Ten je ve věci hodnocení primární autorita; podle něj se ukončuje/neukončuje studium, připouští/nepřipouští ke státním zkouškám apod. Je na zodpovědnosti každého studenta, aby pravidelně kontroloval průběžně zadávané známky. Problémy hlase co nejdříve vyučujícímu, eventuálně studijnímu oddělení. Za neukončený předmět (který je nutno opakovat) se přiděluje nula kreditů, za úspěšně ukončený opakovaný předmět se přiděluje plné penzum kreditů. Získá-li student známku výjimečně mimo zkuškové období (např. angličtina, opožděná matematická zkouška), dohlédne, aby vyučující známku zadal do systému.

Na konci semestru začíná registrace předmětů do dalšího semestru prostřednictvím ISu. Registrace slouží jednak ke zjištění zájmu o návštěvu jednotlivých předmětů a ke stanovení optimálního rozvrhu a jednak k určení preference přijetí studentů do studia kapacitně omezených předmětů.